

Täysistunto

Torstai 13.6.2024 klo 16.00—19.43

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 42/2024 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 3/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Esittelypuheenvuoron meille pitää valiokunnan puheenjohtaja Haatainen.

Keskustelu

18.47 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettua lakia. Esityksen mukaan suomen tai ruotsin kielen erinomaista taitoa osoittavan valtionhallinnon kielitutkinnon voi jatkossa suorittaa tietyin edellytyksiin maksutta. Esityksellä pyritään poistamaan epäyhdenvertainen tilanne, jossa erillisen maksullisen kielitutkinnon tarve virkoihin hakeutuessa riippuu siitä, millä kielellä henkilö suorittaa opintonsa. Lakia muutetaan siten, että maksuttomuuden edellytykset on sidottu ylioppilastutkinnon ja korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

Sivistysvaliokunnan mietinnössä todetaan, että useimmissa valtion viranomaisissa edellytetään nykyisin julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain eli niin sanotun kielitaitolain perusteella suomen kielen erinomaista ja ruotsin kielen tyydyttävää taitoa valtion henkilöstöltä, jolle on säädettyä kelpoisuusvaatimuksena korkeakoulututkinto. Suomen kielellä peruskoulun ja korkeakoulututkinnon tai ylioppilastutkinnon suorittaneiden on mahdollista osoittaa erinomainen suomen kielen taito suoraan opinnoillaan. Sen sijaan ruotsin kielellä ja ulkomailla opintonsa suorittaneet henkilöt joutuvat moniin valtionhallinnon virkoihin hakeutuessaan osoittamaan suomen kielen taitonsa erillisellä maksullisella kokeella.

Joulukuussa 2021 valtioneuvoston hyväksymässä kansalliskielistrategiassa on todettu, että vaatimus erillisen kielitutkinnon suorittamisesta ja tutkinnon vaativuus ja siitä tutkintoon osallistuvalla aiheutuvat kustannukset asettavat suomen- ja ruotsinkieliset eriarvoiseen asemaan. Erityisenä vaarana on pidetty sitä, että vaatimus kielitutkinnon suorittamisesta muodostuu esteeksi uran alussa olevien ruotsinkielisten nuorten henkilöiden hakeutumiselle valtionhallintoon.

Tämä valtionhallinnon kielitutkinnon suorittaminen maksaa nykyisin 514 euroa, ja hallituksen esityksessä ehdotetaan, että erinomaista suomen tai ruotsin kielen taitoa osoitta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2024 vp

van tutkinnon voi suorittaa maksutta kolmessa tapauksessa: 1) jos on suorittanut ylioppilastutkinnon tai vastaavan ulkomaisen tutkinnon, 2) jos on parhaillaan suorittamassa korkeakoulututkintoa ja 3) jos on aikaisemmin suorittanut korkeakoulututkinnon.

Sivistysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja kannatettavana, ja valiokunta ehdottaa yksimielisesti hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kaunistola.

18.49 Mari Kaunistola kok: Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä tosissaan toteutetaan hallituksen ohjelman kirjausta, että hallitus tekee suomen ja ruotsin kielen taitoa osoittavat valtionhallinnon henkilöstöltä vaadittavat kielitutkinnot maksuttomiksi. Tämä on kannatettava ja edistettävä asia.

Pari huomiota tästä. Nimenomaan tällä esityksellä pystytään edistämään suomen- ja ruotsinkielisten henkilöiden yhdenvertaisuutta valtion virkoihin hakeuduttaessa ja vähentämään erityisesti ruotsinkielisten valtionhallintoon hakeutumisen esteitä. Tällä myös vahvistetaan viranomaisten edellytyksiä toteuttaa kielellisiä oikeuksia antamalla palveluja kaksikielisesti.

Tällä hallituskaudella on myös tarkoitus selvittää mahdollisuudet tarjota valtionhallinnon henkilöstöltä vaadittavat kielitutkinnot osana korkeakoulututkintoa, mikä myös on hyvä asia.

Tärkeää on esityksen edetessä tietysti huolehtia siitä, että käytännön toteutus tehdään mahdollisimman joustavaksi ja helpoksi ja teknisiä valmiuksia vastaanottaa tutkintoja mahdollistetaan. Ennen kaikkea tietysti viestinnän merkitys tästä uudistuksesta on erinomaisten tärkeää ja kokonaisuuden onnistumisen kannalta merkityksellistä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vikman.

18.51 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Esityksellä toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjausta siitä, että hallitus tekee suomen ja ruotsin kielen taitoa osoittavat valtionhallinnon henkilöstöltä vaadittavat kielitutkinnot maksuttomiksi, kuten täällä on jo todettu. Se on hyvä ja nykytilaa järkeistävä uudistus.

Tämän hallituksen esityksen mukaan suomen tai ruotsin kielen erinomaista taitoa osoittavan valtionhallinnon kielitutkinnon voisi suorittaa maksutta, siis tietyin edellytyksin. Esityksellä pyritään poistamaan täällä kuvattu epäyhdenvertainen tilanne, jossa erillisen maksullisen kielitutkinnon tarve virkoihin hakeutuessa riippuu siitä, millä kielellä henkilö on alun perin suorittanut opintonsa. Lakia muutetaan siten, että maksuttomuuden edellytykset olisi sidottu ylioppilastutkinnon tai korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

Suuria taloudellisia vaikutuksiakaan tällä ei siinä mielessä ole, että ehdotetut muutokset eivät lisää valtiontalouden kustannuksia tai määräraahatarvetta, vaan ne on määrä rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kehityksen sisältä, ja kustannukset sieltä kehityksen sisältäkin ovat varsin maltilliset eli arviolta 35 000—104 000 euroa perimättä jäävistä tutkintomaksuista vuosittain sekä sitten kertaluonteisia kustannuksia järjestelmämuutoksista reilut 100 000 euroa. Eli kaiken kaikkiaan valtiontalouden kokonaiskuvassa kustannusneutraali uudistus, joka järkeistää nykytilaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

18.53 **Mikko Ollikainen r:** Ärade fru talman! Med denna proposition förverkligas regeringsprogrammets skrivning om det så kallade stora språkprovet, det vill säga språkkunskaper som krävs för offentliga tjänster. Här är det ju oftast så att det krävs utmärkta kunskaper i finska, och den kunskapen har inte alla svenskspråkiga. Då har man tagit det här stora språkprovet som i nuläget har senast kostat 514 euro, men då jag själv tog det här för ett antal år sedan var det någonting på 400 euro som jag själv betalade från egen plånbok.

Olen itse suorittanut tämän suuren kielikokeen, josta nyt yleensä puhutaan, muistaakseni yhdeksän vuotta sitten ja maksoin silloin noin 400 euroa — en tasan tarkkaan muista. Tämä muutos sitten tekee tämän kielikokeen maksuttomaksi, ja kun ollaan oltu eriarvoisessa asemassa, niin tämä nyt sitten tasavertaistaa eri kieliryhmiä tämän suhteen ja myös mahdollistaa sen, että yhä useampi ruotsinkielinen sitten toivon mukaan myös hakeutuu valtion virkoihin.

Tässä meidän mietinnössä, joka oli yksimielinen, nostettiin esille muun muassa just nämä kohdat, joista ollaan puhuttu tässä aikaisemminkin. Toki pitää seurata tätä kokonaisuutta ja myös sitten viestinnällisesti seurata tätä kokonaisuutta.

Voin kyllä itse myös todeta, että tämä ei ole mitenkään läpihuutojuttu, että suorittaa tämän erinomaisen suomen kielen taidon kokeen, eli se vaatii kyllä aika paljon myös sen suorittajalta. Pitkässä juoksussahan tässä on se tavoite, että siirrettäisiin enemmän korkeakoulujen puolelle ja suoritettaisiin siellä, mutta se on sitten seuraava askel.

Tässä meidän mietinnössä myös mainittiin, että voitaisiin katsoa tulevaisuudessa, millä tavalla näitä kielikokeiden tarkastuksia sitten tehdään tulevaisuudessa, voisiko siinä tekniikkaa ja teknologiaa hyödyntää paremmin tulevaisuudessa.

Tosiaan on todella ilahduttavaa, että tämä nyt sitten yksimielisesti päätetään, ja olen iloinen myös meidän puolueen puolesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

18.56 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! On aina hyvä, kun helpotetaan ja monipuolistetaan sekä kielen opiskelua että sitten myös sen hankitun kielitaidon osoittamista ja näyttämistä, ja tässä on kyseessä tämän vaativan virkamieskielitaidon kokeen maksuttomaksi tekeminen ja sen mahdollisuuden parantaminen. Esitys on varsin kannatettava, mutta joi-tain huolia nostettiin kuulemisesta tästä.

Lähinnä huolet liittyivät siihen, että sitten kun koe on maksuton, hakeutuvatko tätä tekemään myös henkilöt, jotka eivät välttämättä sitten pääsisi siitä kokeesta läpi. Tämän takia onkin mielestäni oleellista, että viestitään siitä kokeen tasosta riittävästi, jotta tiedetään, millaisella kielitaidolla siitä päästään läpi, ja myös ohjataan oikeisiin paikkoihin tätä kielitaitoa osoittamaan. Tämä myös helpottaisi sitä, ettei turhia jonoja sitten tätä koetta suorittamaan synny.

Toinen huoli liittyi Opetushallituksen resursseihin, joihin kohdistuu tällä hetkellä jo paljon säästöjä, ja itse tähän tehtävien lisäykseen uusia resursseja ei osoitettu. Jos sitten koke-laiden määrä nousisi kovasti, silloin resurssinlisäys selvästi olisi tarpeen. Tätä pitää mie-lestäni seurata jatkossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2024 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 42/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.